

Šolski uri z romanom *Filio ni doma*

Knjževno besedilo *Filio ni doma* (1990) avtorice Berte Bojetu (1946-1997) ni uvrščeno med vsebine, ki jih predpisuje učni načrt za štiriletno srednjo šolo. Kako bi bilo možno s tem romanom delati tudi pri pouku, je torej le zamisel, nastala med seminarjem za permanentno izobraževanje učiteljev Novejši tokovi v slovenistiki (1996/97), v tem okviru pa na podlagi predavanja dr. Helge Glušič *Sodobni slovenski roman. Literarno delo Filio ni doma* je za srednješolca razmeroma zahtevno branje. Najverjetneje bi ga bilo smiselno ponuditi dijakom v višjih letnikih, in to le v oddelkih z resnejšimi in čustveno zrelejšimi dijaki.

Predstavljen je sklop dveh učnih ur za šolsko obravnavo. Tak obseg je v učnem načrtu običajen, saj ni obravnava nobenega literarnega dela namenjenih več ur kot toliko (razen za besedila domačega branja) in ker v tem času učitelju običajno uspe besedilo dovolj analizirati, da dijaki doumejo njegovo bistvo in temeljne značilnosti, kolikor je pač v njihovi (in učiteljevi) moči.

Za vsako učno uro so najprej določeni interpretacijski elementi in učni cilji, nato pa približen potek pouka na podlagi vodene (usmerjenega) pogovora z dijaki in skupinskega dela. Pri tem je upoštevano njihovo literarnovedno predznanje.

Pri delu je uporabljena literarnoteorična terminologija, ki je predpisana v učnem načrtu za štiriletno srednjo šolo.

Možnosti za šolsko obravnavo romana, ne le tega izbranega, sta dve: kot celo besedilo ali kot odlomek. Prva, ko se ukvarjamo s celim besedilom, je izvedljiva le na podlagi t. i. domačega branja, torej tako, da dijaki preberejo roman doma, napišejo o tem poročilo in so tako pripravljeni za šolsko analizo. Druga možnost, delo z odlomkom, je lahko prav tako temeljita kot prva, čeprav s stališča vsestranskega poznavanja besedila okrnjena. Tako v prvem kot v drugem primeru so lahko dijaki enako dejavni in ustvarjalni.

Tu je predstavljena obravnava romana *Filio ni doma* po odlomku. Izbrana sta odlomka na straneh 79 in 80 (v tem besedilu poimenovan odlomek A; gl. Dodatek) ter 154 in 155 (poimenovan odlomek B; gl. Dodatek; izdaja Založbe Wieser, 1990). Odlomek A se zdi primeren za šolsko obravnavo zato, ker prav na tem mestu ena od glavnih književnih oseb spozna resnico o okolju, v katerem živi, oz. se ji ta resnica počasi začenja kazati z vso svojo strašljivostjo. Je primerno razumljiv, saj o dejstvih spregovorijo književne osebe neposredno, obenem pa zahteven, saj si morajo dijaki ob branju vendarle zamisliti vse, kar je o tem romanesknem življenju še neizrečenega. Z domišljijo in logičnim razmišljanjem torej lahko spoznajo ozadje nenavadnega, skrivnostnega sveta. Odlomek B je značilen zaradi neizprosno odkritega opisa mučenja, šokantnega za človekovo izkušnjo. Dijaki imajo ob njem možnost bolje začutiti pripovedno moč in domišljijo pisateljice Berte Bojetu.

Splošni učni cilj z obravnavo romana *Filio ni doma* je, da dijaki spoznajo izviren romaneskni svet oz. ta svet rekonstruirajo na podlagi prebranega besedilnega izseka prek teme in (enega) motiva. Roman je občutljivo besedilo za mladega bralca, saj posega na področje spolnosti in medčloveških

vezi, ki se spletajo ob tem. Pravzaprav je ravno to tu pomembna tema: manipuliranje z ljudmi prek odsotnosti čustvenih vezi, ki jih med osebama splete telesna ljubezen.

1. šolska ura

Interpretacijski element:

zgodba,
književne osebe,
zunanja zgradba romana,
pripovedni subjekt.

Interpretacija odlomka A:
tema: (načrtna/načrtovana) odtujenost.

Učni cilj

Dijaki zvedo del zgodbe, in sicer le toliko, kolikor je nujno za umestitev odlomka v roman ter za njegovo razumevanje. Med pripovedovanjem učitelj pojasni, kdo so glavne književne osebe.

Ob tem je nujno povedati, kdo je v posameznem delu romana pripovedni subjekt, ter pojasniti vlogo dnevnika v besedilu.

Ob odlomku dijaki ugotovijo, da je svet na otoku svet medčloveške odtujenosti, pri katerem je spolnost namenjena samo uravnoteženju nagonске energije, ne pa utrjevanju prave, popolne ljubezni med moškim in žensko in ne kot podlaga njune duhovne zveze.

Sklepati poskusijo, da je življenje otočanov načrtno (organizirano). Od tod lahko ugibajo, kaj je tema celega romana.

Frontalni del šolske ure

Zgodba

Filio, mlada slikarka, po več letih odpotuje na otok (v romanu ni poimenovan), da bi poskrbela za bolno babico, ki jo je vzgajala in skrbela zanjo, dokler Filio ni z otoka zbežala. Po prihodu se spominja nenavadnega življenja tam: kako so jim prepovedovali igro na prostem, kako niso smeli iz svojega naselja ipd. Večji del takratnega življenja doživlja kot neprijetno uganko.

Babica zaupa Filio, da je vsa leta, kar je prišla na otok, skrivoma pisala dnevnik. Kmalu umre in Filio jo sama pokoplje, čeprav ve, da je za umrle na otoku vedno poskrbela samo Lukrija, velika in groba ženska, ki je pri vseh vzbujala grozo in stud.

Filio poišče dnevnik, iz katerega izvemo, kako je prišla na otok, kaj vse se na otoku godi in kako je življenje tam urejeno.

Avtorica dnevnika je Helena Brass. Na otoku se je znašla po brodolomu skupaj s hčerjo in dečkom, ki je med ladijsko nesrečo izgubil mater. Dečka je poimenovala Uri in je ostal pri njej. S hčerko se ni dobro razumela. Na otoku ostanejo dolgo, predolgo, da bi lahko od tam kar odšli. Helenina hči rodi hčerko, vendar je ne želi in jo prepusti Heleni, ki svojo vnukinjo, Filio, vzljubi. Helena postane na otoku zavestno zelo dejavna, kljub temu da morajo tamkajšnji prebivalci biti pokorni upraviteljem. Je pametna in odločna ter skuša spremeniti ustaljeno življenje, ki se ji zdi prazno, poneumljajoče in poniževalno (npr. skuša organizirati ženske pri skupnem delu, da bi bile več skupaj, kot sicer smejo, uspe ji organizirati celo šolo, ki je na otoku ni ...). Ko Filio odraste, je ena redkih, ki jim uspe takemu življenju ubežati.

Tako kot Filio tudi Uri odrašča ob Heleninem duhovno prodornem umu. Je bister in postane vodilni človek na otoku, kar pomeni, da po navodilih »od zunaj« organizira otoško življenje in ga

nadzoruje. Kljub tako pomembnem položaju ni srečen. Ob koncu romana je videti, da se vsemu upre, odide z otoka in poišče Filio.

Opomba

Dijakom se utegne zdeti tako skrčena zgodba premalo razumljiva, zato jo seveda lahko dopolnimo s še kakšnim podatkom.

Zunanja zgradba literarnega dela

Roman je razdeljen na tri dele: — Filio,
— Dnevnik Helene Brass in
— Uri.

Vsako poglavje je torej namenjeno eni od treh glavnih literarnih oseb, ki so se po naključju znašle v neznanem okolju in bile prisiljene tam ostati.

1. del (Filio)

Filio pride na otok, pokoplje babico in se vrne na celino s spoznanjem o peklenkem življenju, ki ga živijo otočani, ki ga je živela njena babica in ki ga je zaslutila tudi sama, vendar je zmogla dovolj moči, da je pred njim zbežala.

2. del (Dnevnik Helene Brass)

Pred bralcem je dnevnik kot dragoceno sporočilo o tem, kako nekdo organizira otoško življenje, vendar nihče ne ve, ne kdo je to ne kakšni so njegovi interesi. Helena se na vso moč trudi, da bi osveščala otoške prebivalce, ki živijo v dveh mestih: spodnjem, kjer so samo moški, in zgornjem, kjer so samo ženske.

3. del

Uri odrašča. Najprej ga vzamejo Heleni in preselijo v Spodnje mesto. Tam ima ves čas poseben, privilegirani položaj, kar ga pripelje do najvišjih upraviteljskih mest na otoku. Medtem je Filio, ki mu je vseč, že zapustila otok. Svoj položaj izkoristi, da odhaja z otoka. Najprej obiskuje samo razstave, na katerih Filio kaže svoje slikarske mojstrovine, nazadnje pa, verjetno, otok zapusti.

Nefrontalni del šolske ure

Delo z odlomkom A (gl. odlomek A v Dodatku)

Dijaki dobijo navodilo, naj vsak zase prebere odlomek A. Zvedo, da je to odlomek iz drugega dela romana, tj. Dnevnik Helene Brass. Pripovedovalec (pripovedni subjekt) je torej Helena.

Pogovor vodi učitelj z usmerjevalnimi vprašanji (prva so napisana učiteljeva vprašanja, za njimi pa predvideni odgovori dijakov). Cilj tega pogovora je najprej preveriti, ali dijaki besedilo razumejo, nato pa jih postopoma voditi k spoznanju o psihični in fizični odtujenosti otočanov, predvsem (morda) žensk.

Kaj je Helena opazila?

Da je ponoči moški vstopil v spalnico njene hčere.

Učiteljevo pojasnilo: Vse hiše oz. vrata vseh prostorov Zgornjega mesta so bila ves čas odklenjena in je lahko v prostore vstopil kdorkoli, pričakovano ali nepričakovano.

S katerimi izrazi označi svojo hčer in kaj nam daje to slutiti?

Ta prgasta in bledeča mrha. Verjetno jo prezira, je ne mara, jo podcenjuje.

Kaj ob tem dogodku čuti?

Je presenečena, morda celo šokirana, saj obstane naslonjena na podboj.

Kaj se zgodi naslednjo noč in kako Helena reagira tokrat?

Tudi naslednjo noč hoče nekdo vstopiti k njeni hčeri, vendar ga Helena prestreže in zahteva pojasnilo.

Kaj spozna, kaj si misli in kako nastopi pred hčerjo?

Spozna, da je možki nekdo drug, ne isti kot prejšnjo noč. Misli, da je njena hči sprijena. Zjutraj hoče vedeti, kaj se dogaja v hiši, in hoče, da je pri pogovoru navzoča tudi gospodinja, ki živi pod isto streho z njima.

Kako pojasnjujeta nočne obiske hči in gospodinja?

Gospodinji je hudo, ko prizna, da hodijo k njej vedno znova drugi možki, čeprav tega noče. Helenina hči pa je s takim življenjem zadovoljna, saj ji ne nalaga nobene odgovornosti ne do partnerja, ki ni stalen, ne glede zanositve, saj je nosečnost tako ali tako skoraj vedno umetno pretrgana.

Ali je Helena vedela za to?

Ne.

Kako, da ni vedela?

Hči ji očita, češ da je bila nekaj posebnega, ker je imela stalnega moškega.

Učiteljevo pojasnilo: Helena je res drugačna ženska kot druge na otoku. Že takrat, ko je prišla med te ljudi, je zagledala moškega, ki ji je bil všeč, in ni sklonila pogleda, kot so to delale (ali morale delati) druge. Ta možki, ki je bil upravitelj na otoku, je začel stalno zahajati k njej, kar ji je dajalo posebno duševno moč.

Kako reagira ob tem spoznanju?

Stepe hčer, jo ozmerja in je noče več videti.

Kaj se je torej dogajalo na otoku? Ali si lahko zamišljate, kako je bilo to življenje urejeno?

Moške so spuščali k ženskam samo ponoči, in to nikdar k isti.

Zakaj so upravitelji otoka to počeli?

Da bi ljudi odtujili drug od drugega. Da se ne bi nihče na nikogar mogel navezati.

Kakšna je torej tu vloga spolnosti?

Spolnost je tu samo telesna nujnost brez duhovne in čustvene nadgraditve.

Kako bi na podlagi prebranega odlomka poimenovali temo tega romana?

Načrtno odtujevanje ljudi med seboj. Načrtovana odtujenost med moškimi in ženskami.

Končne ugotovitve na podlagi pogovora o odlomku si dijaki zapišejo.

Temeljna tema romana Filio ni doma so načrtno odtujeni medčloveški odnosi.

Moški so na otoku ločeni od žensk. Vsak čez dan živi svoje življenje, ponoči pa se vrstijo obiski, ki človeka spreminjajo v nagonsko bitje brez čustev in duha. Zdi se, da je to vse tako organizirano, da je nekje nekdo, ki to zahteva, in otočani se morajo temu podrežati. Heleni se vse gnusi, še najbolj pa se ji upre hči, ki je s takim življenjem zadovoljna. Verjame pa, da je med otočani le več takih, ki ob zlorabi trpijo in si želijo spremembe, predvsem pa človeške topline.

2. šolska ura

Interpretacijski element:

ob interpretaciji odlomka B

motiv: (kazensko) mučenje.

Učni cilj

Dijaki naj ugotovijo, kako (s katerimi sredstvi) se ohranja pokorščino med otočani.

Opomba

Če učitelj meni, da je odlomek neprimeren za razredno obdelavo, ga lahko zamenja z drugim, ob katerem je možno opazovati isti interpretacijski element ali izbrati za interpretacijo celo drug motiv (npr. na str. 178-179: Uri, ki je poveljnik zapora, pride v skupno umivalnico; na str. 183: Uri se sredi noči sprehodi po kaznilnici).

Frontalni del ure

Interpretacija odlomka B (gl. Dodatek)

Umestitev odlomka v roman

Dijaki zvedo, da sodi odlomek v tretji del romana z naslovom Uri. Uri je imel zaradi svojega privilegirane položaja precej prostega časa in se je sprehajal po otoku. Slišal je oddaljene glasove in iz radovednosti stopil v smer, od koder so prihajali. Precej proč od mesta, na samem, je bil velik ograjen prostor, v njem pa onemogla ženska.

Nefrontalni del ure

Dijaki naj najprej tiho preberejo odlomek B.

- a) Njihova naloga najprej je, da napišejo tri pridevnike, s katerimi bi prebrani odlomek označili, oz. tiste pridevnike, s katerimi bi najpopolneje izrazili svoje doživljanje ob branju. Predvideni odgovori so: strašljivo, gnusno, brezupno, grozljivo, grozno ...
- b) Delo z drugim odlomkom lahko nato organiziramo po skupinah. Vsaka skupina odgovori na vprašanja z listka (ki so enaka za vse). Za to imajo na voljo od deset do petnajst minut. Vodja ene skupine naj nato poroča o ugotovitvah svoje skupine, drugi pa svoje odgovore primerjajo z njegovimi.

Vprašanja, na katera odgovarjajo, so:

1. Poimenuj dogajalno prizorišče (dogajalni prostor) in svojo ugotovitev utemelji.
2. Poimenuj motiv tega odlomka.
3. Ugotovi, zakaj moški mučijo žensko, in poišči tisti del besedila, s katerim lahko svojo trditev dokažeš.
4. Kakšna je družbena ureditev na otoku?
5. Kako doživlja Uri vse, kar vidi?
6. Primerjaj Urija z moškimi mučitelji. Ali se mu zdi njihovo ravnanje pravilno? Kaj lahko sodimo o njegovi naravi in njegovem vrednotenju otoškega življenja?
7. Kako bi razumel sporočilo romana, če bi zanesljivo vedel, da Uri zapusti otok in poišče Filio?

Pogovor, ki se oblikuje na podlagi zgornjih vprašanj med skupinami, usmerjamo in usklajujemo.

Poskusimo ugotoviti dogajalno prizorišče.

Verjetno gre za pesjak.

Po čem sodite, da je za prizor izbran pesjak?

Navzočnost psov, Uri stoji za ograjo, torej je dogajanje umeščeno v omejen prostor.

Kako bi poimenovali motiv tega odlomka?

Motiv mučenja, kazni, zlorabljanja.

Zakaj moški mučijo žensko?

Sklepamo, da je naredila nekaj, kar ne ustreza življenjskim pravilom okolja, v katerem živi. Njena kazen mora biti zgled drugim.

Poiščite del besedila, iz katerega je taka razlaga možna.

Drugi odstavek (odlomka): »Ona bo odšla zaradi nespameti in jeze, zaradi poslušnosti in neposlušnosti. Odnesa jo bodo zaporedja, ki si tukaj tako nesmiselno sledijo.«

Kako je torej družba na otoku urejena?

Gre za družbo, ki temelji na nesvobodi posameznika.

Kaj čuti Uri ob mučnih prizorih v pesjaku?

Ženska se mu smili. Še več: bruha od gnusa.

Kaj si po tem odlomku lahko mislimo o Urijevem razmerju do otoškega sveta?

Uri sicer sistemu pripada, vendar ga njegovo mišljenje od tega sistema tudi ločuje. Moralno obsoja dejanja, s katerimi oblast ohranja red in poslušnost med prebivalci.

Iz zgodbe romana dijaki vedo, da je Filio pobegnila z otoka in da je Uri, verjetno, prišel za njo. Kako je možno razumeti tak konec?

Verjetno roman kljub vsej grozi, ki jo izraža, kaže k optimizmu. Filio in Uri nosita v sebi željo po drugačnih medčloveških razmerjih, kot so tista, ki so jima bila vsiljena na otoku. Če razumemo konec romana tako, da sta se poiskala, si to lahko razlagamo kot njuno zmožnost, premagati tisto moč, ki človeka poniža, saj mu jemlje svobodo misli in ljubezni.

Končne ugotovitve na podlagi pogovora o odlomku B si dijaki zapišejo.

Motiv premišljenega mučenja kot kazni za neposlušnost pomeni, da je v tem okolju premoč utemeljena z ustrahovanjem in trpinčenjem, da je red možen le s prisilo, ki je prikrita in zadene človeka pri njegovi intimnosti, za kar je najboljčutljivejši.

Roman upoveduje svet odtujenih medčloveških razmerij, kjer je človek nagonsko bitje in se od njega pričakuje, da nič ne misli, ampak skrbi le za svoje najbolj prvinske potrebe. Duhovnost takega človeka je okrnjena, zato pa je miren in nenevaren.

Konec romana Filio ni doma nam daje slutiti, da se je del ljudi le zmožen dvigniti in se z umom prebiti do življenja, kjer se lahko smeje in ljubi.

Navodilo za domačo nalogo

Dijaki naj napišejo spis (morda esej), v katerem razmišljajo o človekovi miselni svobodi in svobodi izbire v ljubezni kot možnosti za rešitev v osebno polno življenje. Ob spisu vadijo utemeljevanje svojih trditev in stališč.

Opomba

Vsekakor lahko ta dva odlomka obdelamo tudi v eni šolski uri, vendar le, če to delamo v oddelku zelo dobrih dijakov in če so se za uro pripravili že doma, tako da so odlomka vsaj prebrali. Druga možnost je, da dijaki spoznajo odlomka prvič šele pri pouku (kot je predvideno v tej pripravi) in obenem preverjamo njihovo bralno zmožnost (sposobnost interpretacijskega branja).

Roman se seveda ponuja kot izhodišče za še več (šolskega) dela.

- Ali gre za modernistični roman? (Ta tema je možna le, če so dijaki pri pouku že spoznali pojem modernizem in literarna dela, povezana z njim, pa še v takem primeru je naloga zahtevna in morda bolj študijske narave.)
- Pripovedna tehnika v romanu (npr. spreminjanje pripovednega subjekta).
- Slogovno zaznamovane besede v književnem besedilu.
- Karakterizacija literarnih oseb (posameznikov, kolektiva).
- Razlika med zgodbo in sižejem.
- Roman kot projekcija osebnostnih travm sodobnega človeka.
- Povezanost romaneskne zgodbe s fašistoidnim svetom.
- Vprašanje (ne)slobodnosti posameznika.
- Vprašanje drugačnosti (drugačne osebnosti) v neizoblikovani množici.

Dodatek

Odlomek A (str. 79-80)

*

Sredi noči so me zmotili koraki po veži. Odprla sem vrata in v mraku videla moškega, ki je hitel k vratom moje hčere. Obstala sem naslonjena na podboj. Tako torej! Ta prgasta in bledeča mrha si ureja življenje po svoje.

*

Tudi to noč so se brez obzira odprla vrata s ceste. Čakala sem, če bo potrkalo pri meni. Dvomila sem, ker je bil hrup prevelik. Moj je prihajal skoraj po prstih. Hitro sem stopila k vratom in jih odprla. Daleč na koncu hodnika sem pred vrati svoje hčere zagledala moškega, ki se je pripravljal, da vstopi.

»Hej«, sem se oglasila, »kaj pa je to?«

Zamajal se je in stekel proti meni. Ustrašila sem se ga in zbalala sem se, da bo padel, tako močno je šepal. Dvignil je roko tik pred menoj, kakor da me hoče udariti, vendar je samo rekel:

»Nisi dobila dovolj, začni se brigati zase!«

Porinil me je v sobo in mi pred stegnjenimi rokami, da mu pojasnim, zaloputnil vrata. Slišala sem ga vstopiti na drugem koncu hiše. To je drugi moški. Se je čisto spridila, ko me ni bilo? Jutri moram govoriti z njo.

»Kaj pomenijo ti nočni obiski?« sem rekla zjutraj, kar se da glasno. Želela sem si, da bi slišali obe, gospodinja v kuhinjo in hči v sobo. Hkrati sta stopili na prag in obstali. Gledala sem gospodinja in čutila mrzlo ob hčerinem pogledu v levo ramo. Gospodinjinjo veliko lice je bilo raztegnjeno v krivdo.

»K meni hodijo več kot dvajset let. Vedno drugi, nočem jih«, je zatrepetala, »nočem jih, pa kar hodijo«, je zajokala, »in nikoli ne bo konca, čeprav hodijo k drugim več.«

»Hodijo? Vedno drugi? Si izmišljaš? Ne joči no, to breme, kaj,« sem zajecjlala v gospodinjinjo glavo, ki sem jo z roko stisnila k svoji.

»Povej mi še enkrat, počasi mi povej, ničesar ne spusti. Kar pripoveduješ, je izmišljanje ali pa nekaj, česar nisem dobro slišala. Zakaj ...« Prekinila me je hči:

»Meni se zdi kar zabavno. Vedno drugi. Novi. Sinočnji, oni šepavi, nekaj sitnari, že drugič je bil pri meni, pa saj ga bodo zaprli, ne sme hoditi k ženski dvakrat. Samo ti imaš enega moškega, vedno si bila nekaj posebnega, posebej zate so se godile stvari, tudi tukaj. Meni je kar dobro. Ni dolžnosti, ni otrok. Saj pravi oni šepavi, da ti izpraskajo otroka, če zanosiš. Skoraj vedno ...«

»Veš, kaj govoriš, kaj veš, kaj govoriš?« Planila sem k njej in jo udarila po ustih. Udrihala sem po njej z rokama in mokro cunjjo, ki sem jo prinesla s seboj iz sobe. Tolkla sem jo, da je sedla sredi veže in ji nisem pustila vstati. Nehala sem šele, ko nisem mogla več, ko sem zadihana kričala vanjo:

»Mrha, ti mrha. Nič nimam s teboj in tudi nočem imeti. Izogibaj se me.«

Obrnila sem se h gospodinjji:

»Je res, kar govoriš, kar govori ona?«

»Helena, z vsemi ženskami na otoku je tako. Veliko se jih otepa takega življenja, veliko je zadovoljnih, kakor ta tu,« je pokazala na hčer, ki je suhih oči in varna pred vsem še vedno sedela na tleh. »Že moja staro mater in njene otroke so pregnali od tam doli. S psi. Sem gor. Takrat se je začelo vse to, so pripovedovali.«

Odlomek B (str. 154-155)

Ženska pri njihovih nogah se ni premikala. Izčrpana je ležala in nebogljena tiščala roke in noge tesno ob telo. Zvita v klobčič je bila majhen kup obleke in zajokal si za njo. Dva sta stopila k njej. Raztegnila sta jo po tleh in ji slekla spodnjice. Odvrгла sta jih nekam nazaj in kakor dogovorjeni in vajeni so psi planili po njih. Obležala je obrnjena na hrbet z raztegnjenimi nogami in trepetala. Bila je kot netopir, ki bo zdaj zdaj planil in se rešil. Mehki je eden od njih prepognil in dvignil kolena, da so suha štrlela v zrak in se povasila na strani. Prvi ob njej je vzel iz žepa majhno stekleničko in jo poskušal odpreti. Trudil se je izvleči zamašek, in ko se je naveličal, je stekleničko porinil drugemu. Pes pri njenih nogah se je vznemiril. Začel je poplesovati in skakati k rokam, ki so nespretno skušale izvleči zamašek. Drugi moški ga je brnil in dal stekleničko naprej. V tem jo je zagrabil kolovodja, jo brez naglice odmašil z zobmi in izpljunil zamašek.

Premikal si se vedno bližje k ograji. Stal si za psi, ki so se umirili, se držal ograje in čakal. Ženska je težka in mlahava ležala kot opran ptič, ki bo vsak hip poginil. Nje ne bo pobralo sonce, kakor mokrega ptiča, ki ga spari. Ona bo odšla zaradi nespameti in jeze, zaradi poslušnosti in neposlušnosti. Odnese la jo bodo zaporedja, ki si tukaj tako nesmiselno sledijo.

Z odprto stekleničko je skupina stopila k njenim nogam. Še bolj so ji razkrečili noge in jih podstavili in ogradili s kamni do kolen. Vsebinsko stekleničke ji je eden od njih zлил na mednožje in odstopil. Ni se obrnil k psu, samo ukazal je:

»Va!«

Pes je planil na žensko. Dvignila je glavo samo toliko, da si videl, da je živa. Ovohaval jo je, lizal, jo tu in tam rahlo zagrizel v meso, se premikal z zadnjim delom sem in tja, poplesaval, da mu je ud bingljjal od noge do noge, dokler ni povsem nabrekli. Ustavil se je in poskušal zlesti nanjo. Bila je prenizko, zato so pristopili moški in pod ženski križ položili ploščat kamen. Upirala se je, vlekla noge iz kamnov, toda bila je nemočna. Naskočil jo je in se zapičil vanjo. Slonel si ob mreži in pribit strmel v premikajočega se psa. Ozrl si se stran in obsedel ob robu in mislil in Rdečelasega, ki se je tako premikal na svoji mladici med trstiko. Oprezali ste za njim in mu zavidali. Misel te je osvobodila krča in z olajšanjem si se izbruhal v travo.

Adrijana Špacapan
TŠC Nova Gorica